

ÖNSÖZ: TASARIM ARAŞTIRMALARI KONFERANSININ ÖNEMİ

Bir çok disiplin gibi endüstri ürünleri tasarımının da üç temel yönlendiricinin etkileriyle evrildiğini ve geliştiğini söyleyebiliriz. Bu yönlendiriciler eğitim, araştırma ve pratiktir. Eğitim, pratiğin ilkelerini, esaslarını ve yöntemlerini öğretir. Araştırma, hem eğitim hem de pratik için bilgi üretir. Pratikse işin mutfağıdır; eğitimin yarattığı beceriyi, araştırmanın yarattığı bilgi ve yöntemleri kullanarak, problemleri somut çözümlere dönüştürür. Pratiğin yarattığı sonuçlar, araştırma için veri, eğitim içinse bilgi kaynağıdır. Pratik, eğitim için aynı zamanda bir simülasyon ortamı ve öğretici bir deneyimdir. Bu üç yönlendirici birbirini sağlıklı bir şekilde besleyebildiği sürece hem kendilerini hem de disiplini geliştirirler.

Endüstriyel tasarımın Türkiye’de 1970’lerdeki başlangıç yıllarında, eğitim, tek temel yönlendiriciydi. Disiplin, ülkemizdeki varlığını ilk eğitim programlarının kurulması ile gösterdi. O dönemlerde ne yerel pratiğin ne de disipline özgü araştırmanın, disipline ve eğitimin kendisine güçlü etkilerinden bahsedebildik. Disiplin, kendi kurgusunu lisans eğitimi üzerinden yaptı. Eğitimin en temel problemlerinden biri, pratikle ilişkisinin zayıflığıydı. Eğitim, pratikle ilişkilerini yıllar içinde kurdu; ilk mezunlar endüstride çalışmaya başladılar, eğitim projeleri endüstri destekli yürütülmeye başladı. Dolayısıyla pratik, disiplini yönlendirmeye eğitimin açtığı kapıdan girerek başladı.

Ürün geliştirme sürecinin farklı paydaşları ile birlikte icra edildiği için, endüstriyel tasarım, klasik tanımlarında disiplinler arası bir meslek olarak geçer. Her yeni meslek gibi endüstriyel tasarım da, farklı disiplinlerin bilgi ve yöntemlerini hem eğitimde hem de pratikte kullanmıştır. Zaman içinde disiplin, kendine özgü kuram, yöntem ve bilgisini yaratmaya başlamıştır. Türkiye’deki bazı eğitim kuruluşları, hem kendi bilgisini geliştirmek hem de kendi eğitimcilerini yetiştirmek için ilk lisans üstü programlarını 1980’lerde kurdular. Öte yandan, hızla devam eden

lisans programı kurma faaliyetleri, lisans üstü eğitime ve tasarım araştırmasına gereken önemin ve ağırlığın verilmesine engel oluşturdu. Son on yılda kurulan ve öğrenci alan lisans programlarının sayısı yaklaşık dört kat artarak 7'den 27'ye ulaştı. Öğretim üyesi kaynağı dikkate alınmadan bütünsel bir vizyondan yoksun olarak gerçekleştirilen bu artış, eğitim kurumlarını enerjilerini lisans eğitime yoğunlaştırmaya zorunlu bıraktı. Dolayısıyla lisans üstü program geliştirme çabası lisanstaki ivmeyi yakalayamadı. Bugün endüstriyel tasarım disiplini ile ilgili 11 üniversitede yüksek lisans, 7 üniversitede doktora veya sanatta yeterlik programı faaliyetini sürdürmekte.

Günümüz Türkiye'sinde endüstriyel tasarım eskisinden de daha kaygan bir zemin üzerinde varlığını koruyor. Kısıtlı akademisyen kaynağına rağmen gerçekleşen ölçüsüz artış nedeniyle, lisans eğitimi eskiye kıyasla daha da güçlü olmak zorunda. Mesleki eğitim, kimliğini daha da net ve etkili bir şekilde ortaya koymalı. Çünkü kimlik konusunda kavram kargaşası yaratan yeni oluşumlar doğdu. Endüstriyel tasarım mühendisliği bölümleri ve iki yıllık endüstriyel tasarım bölümleri kuruldu. Tam da bu nedenlerle araştırma, eskiye göre daha güçlü verilerle eğitimi ve pratiği yönlendirme misyonunu taşımalı.

Bu yıl kuruluşunun 35. yılını kutlayan bölümümüz Ulusal Tasarım Araştırmaları Konferansı ile, Türkiye'de bugün sayısı 28'i bulan endüstri ürünleri tasarımı bölümleri için tasarım eğitimi ve mesleği, tasarımda sosyal sorumluluk, tasarım araştırması ve yöntemleri gibi konularda yürüttükleri çalışmaları paylaşabilecekleri bir platform yaratmayı amaçlıyor. Düzenli olarak gerçekleştirilmesi hedeflenen bu konferans, akademik bildirilerin yanı sıra özellikle tasarım eğitimcilerini, endüstriyel tasarımcıları ve tasarım yöneticilerini yeni süreç ve yöntemlerini, yeni fikirlerin üretilmesi için deneyimleyebilecekleri çalıştaylar düzenlemeye davet etti. Bu yıl ODTÜ Mimarlık Amfisi'nde sunulacak 31 adet bildiriye, Türk Patent Enstitüsü'nün düzenlediği bir seminer ve İTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, Anadolu Isuzu ve Studio HDD tarafından Mimarlık Fakültesi stüdyolarında gerçekleştirilecek üç çalıştay eşlik edecek.

Öğrencilerinin ve mezunlarının kazandığı başarılarla ulusal ve uluslararası ortamlarda tanınan, üniversite-sanayi işbirliğine, tasarım eğitime ve araştırmalarına kendi geliştirdiği özgün modelleri ile katkı veren bir bölüm olarak ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nün en büyük temennisi UTAK konferanslarının gelecekte endüstriyel tasarım konusunda yeni bilgi, kuram ve fikirlerin paylaşılmasına ve geliştirilmesine yönelik tartışmaların yürütüldüğü bir ortam olarak varlığını sürdürmesidir.

Bu konferansa ev sahipliği yapan Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğü'ne, çalıştaylarımıza ev sahipliği yapan ve konferans kitabımızın basılmasını sağlayan Mimarlık Fakültesi Dekanlığı'na, konferansın düzenlenmesine katkı veren başta koordinatör Pınar Kaygan olmak üzere, konferans düzenleme kurulumuzdan Naz Börekçi, Aykut Coşkun, Çağla Doğan, Harun Kaygan, Fatma Korkut ve Sedef

Süner'e, grafik tasarım işlerini yürüten Merve Özdemir, Burak Aktaş ve Mert Kulaksız'a, ve ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nün konferansa emeği geçen tüm diğer üyelerine, ayrıca konferansımızın mali işlerini koordine eden ODTÜ Prof. Dr. Mustafa N. Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı'na ve Ali Cevrem'e teşekkür ederim. Türkiye'de endüstriyel tasarım disiplinine bu güne kadar sayısız katkılarda bulunan, geçmişte bir çok projede birlikte yer alma olanağı bulduğumuz ve bu yıl konferansımıza destek vermeyi kabul eden üç önemli kuruluşa; Türk Patent Enstitüsü, Ofis Mobilyaları Sanayi ve İş Adamları Derneği (OMSİ-AD) ve Eczacıbaşı Vitra'ya bölümümüz adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Son olarak ülkemizin 14 değerli üniversitesi ve 4 değerli kuruluşundan bildiri sunarak konferansımıza katkı veren tüm bildiri sahiplerine tasarım araştırmalarına yaptıkları katkı için teşekkür ederim.

Prof. Dr. Gülay Hasdoğan
ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Başkanı